

STORTINGET

Innst. 327 S

(2024–2025)

Innstilling til Stortinget
fra utdannings- og forskningskomiteen

Dokument 8:173 S (2024–2025)

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Grete Wold, Ingrid Fiskaa, Birgit Oline Kjerstad og Kathy Lie om maksimalgrense for reisevei til skolen

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen utrede og legge frem lovforslag innen juni 2026 om maksimal reisevei til skolen for elever i grunnskolen og videregående skole.
2. Stortinget ber regjeringen etablere nasjonal rapportering av elevers reisetid til og fra skolen for å kunne følge utviklingen i skolestruktur og reisevei.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Komiteens behandling

Kunnskapsminister Kari Nessa Nordtun har uttalt seg om forslaget i brev av 28. april 2025. Brevet følger som vedlegg til innstillingen.

Komiteen har invitert til å gi skriftlige høringsinnspill i saken. De skriftlige innspillene er sammen med sakens dokumenter tilgjengelige på stortinget.no.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jorodd Asphjell, Øystein Mathisen, Lise Selnes og Elise Waagen, fra Høyre, Margret Hagerup, Linda Hofstad Helleland og Kari-Anne Jønnes, fra Senterpartiet, Kjersti Bjørnstad og Kjerstin Wøyen Funderud, fra Fremskrittspartiet, Himanshu Gulati, fra Sosialistisk Venstreparti, Grete Wold, fra Rødt, lederen Hege Bae Nyholt, og fra Venstre, Abid Raja, viser til representantforslaget.

Komiteen deler forslagsstillernes bekymring for de elevene som har en lang og utmattende skolevei. Det er et kommunalt ansvar å bestemme skolestrukturen. Dette omfatter både antall skoler og plasseringen av disse. Som forslagsstillerne påpeker, foregår det skolenedleggelser over hele landet, og barn fra 1. klasse kan få lange skoleveier som kan innbefatte både buss, taxi, gåing og venting.

Komiteen viser til statsrådens uttalelse om at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn ved alle avgjørelser som gjelder barn, også avgjørelser om skolestruktur, skolevei og skolenedleggelser.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Venstre, deler forslagsstillernes bekymring for elevenes totale belastning og reisevei, særlig for de yngste. Samtidig mener flertallet at spørsmål om skolestruktur og skyssordninger må ivaretas gjennom lokalt skjønn og tilpassede løsninger – ikke gjennom nye nasjonale minimums- og maksimumsgrenser. I en tid der mange kommuner allerede opplever krevende rammevilkår,

må man være varsomme med å innføre nye statlige krav og rapporteringsplikter som kan svekke det kommunale handlingsrommet og øke byråkratiseringen.

Flertallet støtter intensjonen om at ingen elever skal ha en urimelig lang skoledag, men mener virkemidlene som foreslås, er for generelle og lite hensiktsmessige.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre mener det er viktig at elever har en forsvarlig reisevei til skolen, men ønsker ikke å innføre en nasjonal maksimalgrense. Disse medlemmer mener slike vurderinger best gjøres lokalt med utgangspunkt i geografi, bosettingsmønster og tilgjengelig infrastruktur.

Disse medlemmer anerkjenner behovet for kunnskap om elevers reisevei, men mener det ikke er nødvendig å etablere et nytt nasjonalt rapporteringssystem. Økt rapporteringsplikt kan bidra til mer byråkrati for skoleeiere uten at det gir bedre løsninger for elevene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at avgjørelser om skolestruktur ligger i kjernen av det kommunale og fylkeskommunale selvstyret. Det er lokalpolitikkerne som best kjenner sine egne forhold, og som må balansere hensyn til faglig og sosialt læringsmiljø, økonomi, rekruttering av lærere og elevens reisevei.

Disse medlemmer viser videre til at opplæringslova § 2-6 gir elever rett til å gå på en skole i sitt nærmiljø, og at kommunene ved skoleplassering skal legge særlig vekt på nærhet til hjemmet. Samtidig kan kommunen etter lovendringene også ta hensyn til kapasitetsutnyttelse og økonomi. Disse medlemmer mener det er viktig med lokal fleksibilitet for å sikre bærekraftige skoletilbud over tid.

Disse medlemmer understreker at hensynet til barnets beste alltid skal være et grunnleggende hensyn i beslutninger som angår barn, også når det gjelder skolestruktur og skolevei. Det er derfor avgjørende at kommunene foretar grundige vurderinger av både læringsmiljø, trivsel og reisebelastning.

Disse medlemmer deler statsrådets vurdering av at det ikke er hensiktsmessig å lovfeste en maksimal reisevei til skolen. En slik regulering vil kunne svekke det lokale handlingsrommet og stå i veien for nødvendige tilpasninger i tilbudsstrukturen, både i grunnskolen og i videregående opplæring.

Disse medlemmer viser også til at elever med lang skolevei har rett til gratis skyss, og at det finnes nasjonale systemer som allerede innhenter relevant informasjon. Det er viktig å unngå unødig detaljregulering og rapporteringsplikt som vil kunne påføre kommunene og fylkeskommunene unødvendig administrativ byrde.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet mener det er viktig å sikre et godt nærskoletilbud for

elever uavhengig av bosted. Disse medlemmer vil vise til grunnskoletilskuddet som Arbeiderpartiet og Senterpartiet innførte i regjering i 2022. Tilskuddet som sikrer gode bygg, mer kvalitet i skolen og flere lærere, bidrar også til en desentralisert skolestruktur.

Disse medlemmer mener et videregående tilskudd tilsvarende grunnskoletilskuddet kan bidra til å sikre en desentralisert skolestruktur og motvirke mulige skolenedleggelse. Et slikt tilskudd vil være knyttet til den enkelte skole, og ved en eventuell nedleggelse vil skoleeier miste tilskudd som var øremerket denne skolen.

Disse medlemmer fremmer på dette grunnlag følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sikrer særtilskudd til den enkelte videregående skole eller skolested, etter modell fra grunnskoletilskuddet, som en del av rammeoverføringen til fylkeskommunen.»

Disse medlemmer deler engasjementet for at elever ikke skal ha en lang reisevei eller risikere hybeltilværelse for å fullføre skolegangen. Samtidig er disse medlemmer skeptiske til en slik magsgrense som forslagsstillerne ber om. En maksimal reisevei kan føre til flere skolenedleggelse, dersom vertsfylke eller vertskommune vurderer at nedleggelsene vil være i tråd med en fastsatt maksimal reisevei.

Disse medlemmer mener det er store geografiske forskjeller som ikke kan rammes inn i en nasjonalt fastsatt magsgrense for avstand til skole. I et langstrakt land med spredt bosetting vil det ved enkelte tilfeller være en betydelig avstand, særlig til videregående skoler. Derfor er det i dag mange elever som flytter på hybel når de fullfører ungdomsskolen. For mange elever som bor på hybel, er den største utfordringen kostnadsnivået sammenlignet med elever som går på skole og bor hjemme.

Disse medlemmer mener det er kommuner og fylkeskommuner som har et viktig ansvar for å sikre nærskoletilbud til sine elever.

Disse medlemmer mener et slikt forslag heller ikke vil ta høyde for linjevalg og hvilke utdanningsmuligheter som skal tilbys innenfor magsgrensen. Det er også kjent at flere partier er tilbøyelige til å støtte sentralisering av skoler, og en maksimal reisevei kan bidra til å senke terskelen for å svekke skolestrukturen i kommuner og fylker som har prioritert en desentralisert skolestruktur. En nasjonal rapportering av elevers reisetid til og fra skolen vil føre til mer byråkrati og vil i praksis ikke bidra til en mer desentralisert skolestruktur.

Disse medlemmer mener skolenedleggelsene som ble vedtatt av Innlandet fylkeskommune i 2024, vil føre til et dårligere skoletilbud for de berørte elevene, som må belage seg på lengre reisevei eller hybel. Disse medlemmer viser til Dokument 8:109 S (2024–2025),

jf. Innst. 241 S (2024–2025), der Senterpartiet fremmet følgende forslag: «Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sikrer godkjenning av privatskoler i distriktene i fraværet av et offentlig tilbud.»

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sikrer at barns beste blir vurdert i saker knyttet til skolestruktur i kommuner og fylker.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt er bekymret for de barna som bruker timevis på en skolebuss før skoledagen har begynt. Mange steder er nærskoler lagt ned, enten grunnet synkende elevtall, dårlig kommuneøkonomi eller som oftest en kombinasjon av de to faktorene. Det er dessverre ikke forventet noen bedring på denne situasjonen, og man vil derfor se flere skolenedleggelser mange steder, både barneskoler, ungdomskoler og videregående skoler. Det er også en del av bildet at dette skjer både i byer, i tettbygde strøk og i distriktene. Dette forslaget er først og fremst ment å bedre situasjonen for de barn og unge som rammes av skolenedleggelser der avstandene blir lange og skoletransporten blir uforholdsmessig lang.

Disse medlemmer er innforstått med at elever i grunnskolen har en lovfestet rett til å gå på en skole i nærmiljøet, og at statsråden i sin uttalelse viser til at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn ved alle avgjørelser som gjelder barn. Men så er virkeligheten noe annet, og stadig flere barn tilbringer altfor lang tid på skolebuss eller annen transport. Det er også en økning i antallet videregående elever som må flytte på hybel veldig unge, og flere sier de vil velge andre linjer fordi deres førsteønske ville medført flytting hjemmefra.

Disse medlemmer mener det bør understrekes klart i lovverket at det er en grense for maksimal reisevei, slik at skoleeier, kollektivselskaper og foreldre i samarbeid må finne bedre løsninger, der barns beste vektlegges klart og utslagsgivende.

Disse medlemmer fremmer på den bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede og legge frem lovforslag innen juni 2026 om maksimal reisevei til skolen for elever i grunnskolen og videregående skole.»

Disse medlemmer er videre opptatt av at man skal kunne følge utviklingen på dette feltet, og i dag finnes det ikke oversikt eller tall på hvor mange dette gjelder og hvordan dette ser ut rundt i landet.

Disse medlemmer fremmer på den bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen etablere nasjonal rapportering av elevers reisetid til og fra skolen for å kunne følge utviklingen i skolestruktur og reisevei.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Senterpartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sikrer særtilskudd til den enkelte videregående skole eller skolested, etter modell fra grunnskoletilskuddet, som en del av rammeoverføringen til fylkeskommunen.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sikrer at barns beste blir vurdert i saker knyttet til skolestruktur i kommuner og fylker.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen utrede og legge frem lovforslag innen juni 2026 om maksimal reisevei til skolen for elever i grunnskolen og videregående skole.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen etablere nasjonal rapportering av elevers reisetid til og fra skolen for å kunne følge utviklingen i skolestruktur og reisevei.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Framskrittspartiet og Venstre.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og råår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:173 S (2024–2025) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Grete Wold, Ingrid Fiskaa, Birgit Oline Kjerstad og Kathy Lie om maksimalgrense for reisevei til skolen – vedtas ikke.

Oslo, i utdannings- og forskningskomiteen, den 20. mai 2025

Hege Bae Nyholt

leder og ordfører

**DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT**

Kunnskapsministeren

Stortinget
Karl Johansgate 22
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref
25/2407-

Dato
28. april 2025

Representantforslag 173 S 2024-2025 om maksimalgrense for reisevei til skolen

Avgjørelser om skolestruktur ligger i kjernen av det kommunale selvstyret. Det er opp til hver enkelt kommune og fylkeskommune å bestemme skolestrukturen. Dette omfatter både antall skoler og plasseringen av disse. Beslutninger rundt skolestruktur er noen av de vanskeligste avgjørelsene lokalpolitikere i fylkeskommunene og kommunene i Norge tar. Vurderingene knytter seg blant annet til kvaliteten på elevenes læringsmiljø både faglig og sosialt, mulighetene for å rekruttere kvalifiserte lærere, kostnadseffektivitet, samt belastning for elevene som følge av for eksempel lengre reisevei. Jeg har tillit til at kommunene og fylkeskommunene gjør gode vurderinger når det gjelder dette.

Jeg viser til at elevene i grunnskolen har en lovfestet rett til å gå på en skole i nærmiljøet, jf. opplæringslova § 2-6. Ved tildeling av skoleplass skal kommunene legge særlig vekt på hvilken skole som ligger nærmest hjemmet, men de kan også ta hensyn til topografi, trafikkforhold og kapasiteten på skolene, og at barn i samme nabolag skal få gå på samme skole. Tidligere var det lagt til grunn at det bare kunne legges vekt på kapasitet dersom skolen var full. Nå kan imidlertid kommunen legge vekt på dette selv om skolen ikke er full. Bakgrunnen for dette er å motvirke skolenedleggelse og bidra til bedre skoleøkonomi og dermed bedre skoler, jf. Prop. 57 L (2022–2023) punkt 12.5.3. I forarbeidene slås det tydelig fast at nærscoleprinsippet ikke innebærer noen begrensninger i «retten kommunene har til å avgjøre kor mange skolar det skal vere i kommunen, og kvar skolane skal plasserast.» Lovbestemmelsen innebærer at en elev har rett til å gå på det som til enhver tid anses som nærscole. Hvis en skole legges ned, mister ikke elevene på denne skolen retten til å gå på sin nærscole, men de vil få rett til å gå på en ny nærscole. Rettighetene etter loven er fortsatt i behold, selv om de faktiske forhold i kommunen endrer seg.

Jeg viser også til at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn ved alle avgjørelser som gjelder barn, også avgjørelser om skolestruktur, skolevei og skolenedleggelser. Når kommunen har klarlagt hva som er til det beste for barnet, så må alle de andre relevante hensynene i saken identifiseres, vurderes og veies opp mot hensynet til barnets beste.

Jeg mener at det ikke er hensiktsmessig å begrense kommunenes handlingsrom ved å detaljregulere ett av elementene kommunene og fylkeskommunene må ta hensyn til i sine vurderinger.

Fylkeskommunen har ansvaret for å dimensjonere tilbudet i videregående opplæring. Fylkeskommunen skal i dette arbeidet ta hensyn til hvilken kompetanse samfunnet trenger. Elevene i videregående opplæring har flere utdanningsprogrammer å velge mellom. Alle disse kan ikke tilbys ved alle videregående skoler i et fylke, og reiseveien for enkelte kan derfor være lenger enn til nærmeste videregående skole. Dette gjør at regulering av maksimal reisevei også til videregående skole er uhensiktsmessig.

For å kompensere for ulempene for de som bor langt fra skolen, har vi regler om gratis skoleskyss. Elever på 1. trinn har rett til gratis skyss dersom de bor mer enn to kilometer fra skolen. Elever på 2. til 10. trinn har rett til gratis skyss dersom de bor mer enn fire kilometer fra skolen. Elever i videregående opplæring har rett til gratis skyss dersom de bor mer enn seks kilometer fra skolen. Skoleskyss må organiseres slik at eleven får en akseptabel reisetid.

Staten innhenter i dag informasjon i Grunnskolens informasjonssystem (GSI) om hvor mange elever som i grunnskolen får skyss hele eller deler av skoleåret (både elever med rett og eventuelt andre elever kommunen har valgt å tilby skyss). Jeg viser også til at SSB i en artikkel publisert 20. mars 2023 har beregnet hvor lang kjøreavstand elever på 5. trinn og 10. trinn har fra boligen sin til skolen de går på, i kilometer og minutt. Jeg ønsker ikke å pålegge kommunene mer detaljert rapportering av reisetid og skyss.

Detaljert rapportering krever tid og ressurser i kommunen og fylkeskommunen, og det er derfor viktig å balansere nasjonale ønsker med lokale behov. Å pålegge svært detaljert rapportering kan oppfattes som en begrensning av handlefrihet og føre til at nasjonale ønsker overskygger lokale prioriteringer, i tillegg til at det er arbeidskrevende.

Med hilsen

Kari Nessa Nordtun

